

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. W. Albarda, G. J. van den Broek, L. Doedes, P. L. Dubourcq,
G. D. Jordens, J. F. Ligtenberg, Ch. J. I. M. Welter.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Behandeling der Marxistische Theorie, door F. VAN DER GOES, op de S. D. P. C., 23 November '99.

Spreker begon met te verklaren dat al kon hij ook over de waarde-theorie zeker wel vier avonden spreken, hij 't toch gewenscht vond om het geheele kapitalistische proces te behandelen.

En waar hij over waarde wil spreken daar dient vooraf te gaan wat waarde is. Dit stelt hij zich voor eerst te behandelen.

't Kapitalistisch proces nu is niet een op zich zelf staand iets, maar is het laatste tijdvak van een groote periode, die der warenproductie. 't Kenmerk van die geheele periode is, dat de producent niet voortbrengt voor zijn eigen gebruik, maar voor den ruil, dat dus producent en consument niet dezelfde persoon zijn. De aldus voortgebrachte goederen noemt men dan waren. Deze goederen echter moeten, al worden ze niet voortgebracht voor 't gebruik van den producent zelf, toch voor 't gebruik geschikt zijn, ze moeten een behoefte bevredigen, anders zouden 't geen waren zijn. De warenproductie kan men ook noemen indirecte productie in tegenstelling met directe productie, welke laatste vorm als uitzondering nog wel in sommige dorpen voorkomt, waar de boeren het voor zich zelf noodige voortbrengen. In de dagen dat men niet kocht, arbeidde men gemeenschappelijk voor gemeenschappelijk gebruik. Deze tijd van communisme is niet een alleen in Marx' Theorie voorkomende, maar is bij de meeste volkeren historisch.

Spr. gaat nu over tot bespreken van 't economisch karakter der waar.

Maar wat is 't economisch karakter van een voorwerp? Dat is 't geheel van eigenschappen, die 't optreden, de werking van 't voorwerp in de samenleving bepalen. Zoo moet men bij 't spoorwezen wel onderscheiden 't economisch en technisch karakter. Tot het economische behoort dan 't onderzoek van alle veranderingen die in de samenleving gekomen zijn door het regelmatig en snel vervoer over groote afstanden.

Bij 't onderzoek der waren moet men (Marx waarschuwt er al in 't begin van zijn hoofdwerk tegen) wel onderscheiden de warenkennis, die op technisch gebied thuis behoort en de economie. Wel zal er verband tusschen beide zijn: Dat bv. het witte brood het bruine brood verving is, hoewel schijnbaar onder 't technische ressorteerd, toch 't gevolg van 't economische nl. dat men, om welke reden dan ook, dacht het witte gemakkelijker te verkoopen.

Wanneer we nu de waren eens nader gaan beschouwen, dan valt ons direct op dat, als ze niet voor den producent vervaardigd zijn en toch hun functie moeten verrichten, zij geruild moeten worden. En wanneer men ergens de een of andere waar ziet liggen, dan weet men dat die verkregen is door aankoop, niet door toevallige verwisseling met een andere wat natuurlijk slechts bij uitzondering geschiedt. Ruil is dus regel, ieder lid der maatschappij moet dus zorgen als warenbezitter op de markt te komen. En dan zal de waar die hij bezit in 't algemeen geld zijn. Nu is er bijna geen lid van deze maatschappij of hij weet van de meeste waren hoeveel ongeveer ze kosten. De hoeveelheid geld waarvoor ze geruild kunnen worden is dus vrijwel constant. Elk lid der warenwereld staat in een be-

paalde verhouding tot elk ander lid. De meest verschillende dingen vergelijkt men met elkaar door hun waarde. Behalve alle andere functies heeft een waar een zekere waarde.

En zeker is dan de vraag gewettigd, al wordt ze ook door de meesten, die wel waarde zoeken, niet gedaan, waarin dan toch die waarde zit, die waarde, die de meest uiteenlopende voorwerpen in mathematisch verband brengt (Spr. nam als voorbeeld de gelijkheid in waarde van een spoorwegboekje en een glas, beide van een dubbeltje). Een voor de hand liggend, maar zeker verkeerd, antwoord zou zijn, dat waarde aanwijst in welke mate een voorwerp, een behoefte bevredigt. Een spoorboekje en een glas zouden dan in gelijke mate een behoefte bevredigen. Dit is echter niet te vergelijken. De bekende fabel van den reiziger, die versmachtend van dorst in de woestijn een zak parels vond toont dit eveneens aan en zegt tevens dat de waarde alleen maar binnen onze maatschappij constant blijft. Maar wanneer 't waar is, dat alleen in onze maatschappij de waarde blijvend is, dan moet de waarde in de maatschappelijke inrichting zitten en wel in 't eenige algemeen geldende kenmerk voor de maatschappij waarin warenproductie is, nl. dat de goederen voor de ruil gemaakt worden, dat ieder voor een ander werkt. De voorwerpen hebben dus hun waarde als artikelen, die gemaakt zijn voor den ruil, dus als producten van arbeid. En nu spreekt het van zelf dat voorwerpen die gelijke waarde hebben als producten van arbeid gelijk zijn m. a. w. dat de aan de vervaardiging besteede arbeid gelijk is. De waarde is dus de arbeid die in de voorwerpen is vast gelegd.

We hebben dus deze conclusie verkregen: dat door 't arbeiden voor den ruil, waarde ontstaat en omgekeerd kunnen wij vaststellen, dat als er in een samenleving van waarde gesproken wordt, dit een samenleving is waarin geruild wordt.

Deze laatste conclusie wordt ook door de werkelijkheid bewezen.

We zien in alle dingen om ons heen waarde, in een schilderij in een preek zelfs ($\frac{1}{50}$ deel van een tractement als men de andere arbeid niet in rekening brengt). Onze conclusie dat waar waarde is, daar ook ruil is, zegt ons, dat deze schilderij, deze preek dus voor den ruil gemaakt zijn. En dit is zeker niet onverschillig. Zeker is er een groot onderscheid of een kunstenaar onder protectie van vorstenhuizen of voor de markt werkt. Ook 't literair werk wordt in den laatsten tijd beloond. Schrijvers zoowel als bakkers werken voor den ruil, wat natuurlijk invloed heeft.

Zoals gezegd is zijn voorwerpen, die voor ruil geschikt zijn, dan gelijk in waarde, als ze evenveel arbeid bezitten. Een voorwerp is de belichaming van een hoeveelheid arbeid, 't bevat een hoeveelheid van een zekere soort. Een glas is dus behalve een vastgeworden chemische massa ook een vastgeworden hoeveelheid arbeid. Bij 't gereedkomen van 't glas werd ook als 't ware de arbeid vast. Nu moet men echter wel in 't oog houden dat de waarde van een glas niet de arbeid is speciaal bij dat éene glas gebruikt. Er kan tijdsverlies zijn geweest bij 't maken van 't glas, de grondstof kan bedorven zijn, toch blijft de waarde van 't glas dezelfde. Men bedoelt dan de gemiddeld noodzakelijke arbeid voor 't maken van een glas en deze gemiddeld noodzakelijke arbeid bepaalt de waarde.

In 't gemaakte voorwerp kan men den arbeid niet terug-

vinden. 't Is ongeveer 't zelfde als met de zwaartekracht hypothese. Men neemt deze aan en de verschijnselen kloppen er mee. Zoo neemt men de arbeidstheorie aan en ziet of alle verschijnselen er mee overeenstemmen.

En de eerste vraag, die we ons dan stellen zullen is: hoe kan men spreken van gelijkheid van arbeid, als blijkbaar de arbeid niet alleen technisch verschilt, maar ook in meerdere of mindere samengesteldheid. Hoe kan men b.v. de arbeid van een wiskundige vergelijken met die van den grondwerker? De halve dag dat beiden werken geeft aan de een zeker tienmaal zooveel als aan den ander. Maar wanneer wij er op letten dat de wiskundige vroeger gestudeerd heeft en dus niet een halven dag maar ook de studietijd van vroeger gewerkt heeft en de grondwerker een halven dag en meer niet, dan zien we dat het verband zeer zeker bestaat en 't verschijnsel van 't tienmaal zooveel verdienen klopt met de theorie.

We stellen den arbeid dus niet gelijk als de tijd gelijk is maar brengen ze terug tot algemeen maatschappelijke arbeid, omdat ze de meest uiteenlopende voorwerpen moet vergelijken. Deze algemeen maatschappelijke arbeid is de inspanning besteed door den producent. Glas en boek vergelijkend, stellen we niet den arbeid van boekdrukker en glasblazer gelijk, maar vergelijken we de inspanning in 't vak besteed.

Dat men ook werkelijk overtuigd is dat de inspanning, niet de nuttigheid de waarde bepaalt blijkt wel bij elken ruil, waar niemand vraagt naar de nuttigheid. Men weet dat een zekere waarde in een voorwerp is, men weet, dat het producten van arbeid zijn en er dus een zeker aantal arbeidsuren inliggen. Daarom kan er alleen geruild worden. Wanneer er b.v. twee menschen zijn waarvan de een een brandkast weghebben en een piano hebben wil en de ander omgekeerd, dan wachten ze niet tot ze elkaar toevallig tegen komen, maar ze gaan naar een winkel, en verkoopen daar en koopen wat ze willen. De volledigheid der ruil kon niet plaats hebben zonder dat er iets vast zat in de voorwerpen, dat vrijwel constant bleef en dit is de arbeid. En die ruilen, weten dit, al zijn ze zich niet bewust, dat het arbeid is.

De waarde dus, dit blijkt voldoende, geen uitvindsel. Ze is toch zoo onontbeerlijk dat al bestond ze niet, ze toch uitgevonden moest worden, omdat ze de eenige methode is om te vergelijken, wat bij ruil noodzakelijk is. Maar ze is met de waar zelf opgegroeid. Langzamerhand naarmate de maatschappij zich ontwikkelde is 't begrip waarde er ingegroeid, met de warenwereld tegelijk is de waarde gekomen. Niet aan de voorwerpen dus is de waarde verbonden maar met de maatschappelijke verandering met de ruil is ze gekomen.

Wanneer we dan twee voorwerpen, waaraan de zelfde hoeveelheid inspanning besteed is gelijk stellen, dan handelen we volgens 't begrip der warenwereld. Bij de opkomst der warenproductie deed men dit op 't oog, bij volkomen ontwikkelde ruil is de gelijkheid zuiver. Alleen als men de zekerheid heeft dat de waren hun waarden blijven behouden is volkomen ruil mogelijk. Dit is dan de kenmerkende economische karaktertrek van de waren, dat ze waarde hebben. Waarde is de hoeveelheid gemiddeld noodzakelijke arbeid. En hiermee zijn de in 't begin gestelde vragen: „wat is 't economisch karakter der waar” en „wat is waar opgelost.”

Hieruit volgen nog deze dingen:

Als de waarde algemeen is, dan is voortbrenging voor ruil en niet voor eigen consumptie de economische regel der samenleving.

Dan moeten alle leden als warenbezitters ter markt komen; komt men met leege handen dan zal men met leege handen weer heen moeten gaan. De niet-bezitters zijn niet in tel, maar hoe meer waar, hoe meer men in aanzien is.

Heeft men geen waar ter warenmarkt te brengen dan houdt men slechts één waar over, de arbeidskracht. En die slechts die éene waar hebben, dus niet wachten kunnen en slechts één kans hebben, die worden natuurlijk geëxploiteerd. Zij moeten aannemen wat men hun biedt.

Wie als warenbezitter ter markt komt moet die waren ook werkelijk bezitten, hij moet er geheel over kunnen beschikken. De waar moet zijn 't onvervreemdbaar eigendomsrecht van den bezitter. Daarom is er met de warenproductie gekomen een streven naar vrijheid. Daarom is de onaantastbaarheid van den eigendom als het hoofdrecht van die maatschappij beschouwd. Bij de revolutie van

1769 werd het genoemd het menschenrecht bij uitnemendheid. Nu is 't het recht van den warenbezitter.

Spreker eindigt zijn luid toegejuichte rede met de mededeeling dat hij de volgende maal 't ruilproces zal behandelen.

Na de pauze vraagt Roelofsen, hoe of spreker met deze theorie de stijging en daling der prijzen volgens de wet van vraag en aanbod verklaart.

De heer v. d. Goes antwoordt dat in den loop der lezingen dit proces wel helderder zal worden. Toch wenscht hij even op te merken; dat degenen die de waarde verklaren willen met de wet van vraag en aanbod, daarin niet zullen slagen. Wel verklaren ze schommelingen in de waarde, wat hun als kapitalisten ook 't meest interesseert maar wat waarde is, deze vraag wordt door de vraag- en aanbodstheorie niet opgevat. 't Komt overeen met het water schenken in een half gevuld glas. Dit schenken verklaart wel de vermeerdering van 't water, niet wat water is.

Op de eigenlijke vraag van Roelofsen antwoordt Spr. 't volgende. Wanneer er meer aanbod is dan vraag, dan hebben de voortbrengers te zamen meer voortgebracht dan noodig was. Economisch beschouwd hebben ze dus hun tijd verknoeid. Hadden ze allen iets minder gewerkt, een deel van hun tijd gewandeld of zoo, en was daardoor aanbod gelijk aan de vraag geworden, dan zouden ze de gemiddeld noodzakelijke arbeid hebben verricht. Wanneer ze in dien tijd dat ze gewandeld hebben, toch gewerkt hadden, dan hadden ze meer tijd aan 't werk besteed dan economisch noodzakelijk was, en dit is evengoed economisch tijdverlies. Krijgen ze minder voor hun waar dan hun arbeid geweest is, dan ligt dit hieraan dat hun arbeid meer was dan de gemiddeld noodzakelijke.

Spreker wil nog een voorbeeld geven dat in een ruilmaatschappij wel degelijk gelijke arbeid geruild wordt. In een goudland afgesloten van de overige maatschappij wordt een week arbeid van een goudwerker geruild tegen een week arbeid van een broodbakker, 't goud moge dan in onze maatschappij een dubbeltje of duizend gulden waard zijn. In die afgesloten samenleving is de ruil volkomen en let men alleen op de gemiddeld daar noodzakelijke arbeid. Is die goudwerkersmaatschappij verbonden met onze maatschappij, dan is de waarde van een hoeveelheid goud de gemiddeld noodzakelijke eenheid in onze maatschappijen om die hoeveelheid te verkrijgen.

v. d. B.

De Voordracht van Mej. Cambier van Nooten in de Indologische Vereeniging.

Over deze lezing kan ik uit den aard der zaak kort zijn. Ik behoef geen resumé te geven van wat er gezegd is, omdat allen, die bij die lezing tegenwoordig waren, net zoo goed als ik den inhoud van Van Eeden's Lioba kennen.

Ik moet dus zeggen, welken indruk die voordrachtavond op mij heeft gemaakt, en dat is om vele redenen, die je zoo maar niet vertellen kunt, lastig.

De declamatrice dan, mej. Cambier van Nooten, is een sympathieke verschijning en heeft een bijzonder melodieuze stem, die zij geheel in haar macht heeft, die zij kan moduleeren van het weekst pianissimo tot een frisch aanzwellend fortissimo.

Daar lag veel bekoring in die stem.

En wat nu de keuze van het stuk betreft, ik vind die een gelukkige.

En wel hierom. De andere werken der moderne groote Hollandsche dichters zijn zoo intens lyrisch, zoo heelemaal essentie van zieleleven, dat ze totaal ongeschikt zijn, om te worden voorgedragen, al was 't ook met de mooiste stem. Die moet je stil, heel stil lezen, in een devote stemming zacht-droomerig....

O bleeke roos in 't dor droefgeestig land

Kwijnend op droef gebogen stengel....

't Laat zich goed begrijpen, dunkt me, dat Ellen van Van Eeden of Sonnetten van Kloos, niet geschikt zijn, om te worden voorgedragen.

Lioba daarentegen is in 't geheel niet zoo lyrisch als Ellen.

Ik vind het veel objectiever. Daarom staat het als kunst minder hoog maar is ook veel gemakkelijker te begrijpen. Bovendien is het door de welluidendheid in het zacht-liefelijke der woudmuziek uiterst geschikt, om door een lieve, mooie stem tot haar recht gebracht te

worden en ook om een lieve stem zelf tot haar recht te brengen.

Dat heeft mej. v. Nooten ook heel goed begrepen.

In 't eerst was ze wel wat onder den indruk van haar optreden. Dat was te merken aan het zenuwachtig snel uitspreken, met veel te luide stem van Lioba's eerste monoloog. Misschien heb ik 't glad verkeerd, maar ik zou liever Lioba heel zacht en innig tot haar bloemen hebben hooren spreken. Zoò was 't rhetorisch.

Ook andere keeren was de declamatrice te rhetorisch en dat is erg hinderlijk, vooral in een stuk als Lioba, dat zoo simpel en klaar is als een heel helder stroompje.

Maar dan de voordracht van dat

'k Heb het gewiegeld in mijn arm
toen heeft het bei zijn armkens warm
rondom mijn hals gebogen
en dicht gedaan zijn oogen.

Zoo kan alleen een vrouw dat zeggen, een vrouw voelende het zachte mysterie van het moeder-zijn.

Dat was mooi juffrouw van Nooten, dat was heël mooi!

En ook dat

Er woont een simpel liedekje in mijn hoofd....

Haar hart was vol geneuchten,
zij wist niet meer van smart,
zij wist nog maar van vreugden,
drukt kindeken aan 't hart.

Zij kust het op de wangen,
zij kust het menigvoud,
van liefd' was zij bevangen
van kindekes schoonen bouw.

Dat was bijna muziek, muziek in den allerhoogsten zin des woords, het zacht uiten in klankverbindingen, van wat een mooie ziel heel diep heeft gevoeld.

't Spijt me, dat juffrouw van Nooten na de pauze dat stuk van van Beers voordroeg, de Oorlog. Die oude rhetoriek stak zoo slecht af bij het innig-eenvoudige van Lioba.

CHARLEY.

Antwoord aan den Heer J. F. L.

Ik geloof niet, dat de heer L. en ik elkaar zullen leeren begrijpen, omdat we zoo heel ver van elkaar afstaan.

Op de vraag, die zich duizenden en millioenen hebben gesteld in dof-wanhopig staren naar een grijze eindeloosheid, waarin het leven is, als 't zoo nutteloos is als het hunne, weggeslingerd in de oneindigheid, als sneeuwvlokken in een grooten grijzen mist, daarop kan L. in blijmoedigheid antwoorden, dat we toch werken voor een beter levensstandaard en zoo en het leven moeten waardeeren, om de schoone momenten, die er in voorkomen.

Maar daarmee toont L. tevens, die vraag niet te hebben begrepen. Ik wil trachten te zeggen, wat het verschil is tusschen L. en mij. Hij stelt zich in, tusschen de stof, beschouwt die en redeneert. Wij anderen, stellen ons boven de stof, beschouwen dan en trekken conclusies.

Ik kan dit misschien eenigszins zoo toelichten.

U hebt natuurlijk wel eens naar een miërennest gekeken. Denkt u niet, dat die beestjes hun werk erg, erg belangrijk vinden? Maar de mensch die er bij staat denkt: Wat is dat toch een geprutsel en gewriemel. Waarom maken jullie je zoo moe. Over een tijdje ben je dood en dan is alles voor niet geweest.

Dat kan de mensch zeggen, omdat zijn standpunt zoo veel hooger is, dan dat van een mier. Hij ziet op het lagere mierenleven neer en oordeelt. Stelde hij zich op hetzelfde standpunt, dan zou zijn oordeel anders zijn.

Maar we hoeven heusch niet naar de mieren te gaan, om wijs te worden. Een beetje aandachtig rondkijken in het menschenleven leert genoeg.

En dan zie je millioenen, die leven hun kruideniers-leventjes met burgermanspleziertjes en dito-verdrietjes, trouwen, groc drinken, kaartspelen en doodgaan. En zoo zijn er honderden millioenen, zoo leeft het overgrootste deel der menschheid. Is dat leven? Zijn we daarvoor?

Zoo wordt het leven, als men het beschouwt, zich zelf er buiten stellend. Maar dan blijkt tevens ook, welk een opstand er ligt tusschen hen met zoo'n levensbeschouwing en hen die het leven beschouwen van uit het leven zelf. En ik vind de eerste beschouwing juist en logischer, omdat 't een algemeen erkende waarheid is, dat om een zaak of een verschijnsel te beoordeelen, men zich niet

moet plaatsen op het niveau-dier zaak zelf, maar daarboven. Van bergen ziet men juist en meer, dan op den grond staande. Hiermede zou ik eigenlijk kunnen eindigen, daar debatteeren tusschen personen, die een zoo totaal verschillend standpunt innemen, hopeloos werk is.

Maar ik wil nog even de aandacht vestigen op eenige tegenstrijdigheden en onjuistheden in L's stuk.

L. geeft toe, dat zij, die het meest in de ideeën van onzen tijd meelevende, een groote (lees: alleen) waarde toekennen aan het voldoen der materiele behoeften. Maar als nu dezen, dat zijn de hoogst staanden, dat al doen, hoe dan de anderen!

Eenige regels lager zegt L. dat het onwaar is die strooming als een grof materialisme te brandmerken. Wat is het dan?

't Is duidelijk, dat de heer L. al heeft toegegeven het bestaan van een uiterst materialistische levensopvatting in onze dagen.

Volgens L. staat in een zeer nauw verband hiermede het toekennen van een grooter waarde aan dit leven; met het vallen van 't geloof aan iets na dit leven, groeide bij de menschen aan het gevoel van verantwoordelijkheid van de levens, die in ellende worden geleefd.

Meent u dat werkelijk, mijnheer L.? Zijn dit geen onjuistheden, oppervlakkigheden, tirades? Als je zoo eens om je ziet de eindeloze zee van ellende, waarin het mensdom is gezonken, zonder hoop, zonder vertrouwen, levend als beesten hun ellendig leven, hoe kun je dan nog spreken van gevoel van verantwoordelijkheid bij hen, die het vette der aarde genieten als een hun toekomend recht. We zijn nog ver af van 's heeren L. utopie.

Dan zegt de heer L., dat als de dwaasheid van het leven hierin zou bestaan, dat alle geluk, alle genot tijdelijk is, een leven hierna ook dwaasheid is, daar ook daar alle genot voorbijgaand zijn zou. Dit is echter geen redeneeren. L. verplaatst alleen het leven hier naar het leven hiernamaals en neemt ook dat, geheel op zich zelf zonder te letten op wat voorafging en op wat volgen zal.

En dan als het mooie van het leven bestaat in het genieten van de schoone oogenblikken, wat is het leven dan leelijk. Ik meen 't wel als een axioma te kunnen aannemen, dat de som van het verdriet in ieder menschenleven de som der genoegens ver, ver overtreft.

De waarde van het leven wordt volgens L. alleen bepaald door het geluk dat het leven geeft. In verband met het voorafgaande kan men wel op maken, hoe groot die waarde eigenlijk is.

Het Geluk is alleen in de Rust, de Opperste Bewuste Rust. En die Rust moeten we trachten te bereiken door een natuurlijk rein leven. Daar we nu niet natuurlijk en niet rein leven zullen we ook na den stoffelijken dood die Rust niet ingaan, vóór en aler de gevolgen van die levenswijze in een leven na dit zullen zijn geboet en geneutraliseerd. En daarom zullen we ook niet dadelijk na den dood die Rust ingaan, maar eerst na tal van overgangstoestanden.

QAUM.

Voordrachten over Socialisme.

Aan S. L.

In het vorige nummer van dit blad schreeft ge uw oordeel aangaande de avond-colleges van prof. Pekelharing over 't hedendaagsch socialisme. Ge zegt dat er „is een groot verschil tusschen de wijze waarop prof. Pekelharing zijne colleges inkleedt, en de wijze waarop wij sociaal-demokraten dat gaarne zouden wenschen” en even verder verklaart ge dat wij namelijk zouden wenschen „een doorlopende sociaal-demokratische kritiek op de stelsels en de maatschappij.”

Allereerst moet ik u opmerken dat gij met hier te spreken van „wij sociaal-demokraten” uw eigen oordeel hebt doen voorkomen als te zijn dat van elk uwer partijgenooten. Het volgende kan u overtuigen van de misvatting die ge daarmee hebt begaan.

Met hetzelfde recht waarmee gij het onderwerp socialisme wilt behandeld zien van af een sociaal-democratisch standpunt, zouden de burgerlijke studenten eene beschouwing van uit een tegenstanders-gezichtspunt kunnen wenschen. U zouden voordrachten van iemand als Van der Goes vol-
doen, voor de burgerlijken zouden colleges zooals prof.

d'Aulnis de Bourouill te Utrecht gegeven heeft (en misschien nog geeft) 't verlangen bevredigen. Maar zooals tusschen de „Geschichte des Sozialismus in Einzeldarstellungen” van Mehring, Kautsky e. a., en d'Aulnis' „Hedendaagsch Socialisme” gelegen is Quack's werk over „De Socialisten, personen en stelsels,” zoo liggen tusschen de voordrachten zooals gij ze verlangt en die zooals tegenstanders ze zouden kunnen wenschen, de colleges van prof. Pekelharing. Zij hebben niet ten doel een bepaalde meening aan te bevelen, ze deelen slechts mee wat de socialisten deden en wat ze dachten; aan u zelf het oordeel en de keuze, zoodra ge meent in staat te zijn tot oordeelen en kiezen. Ze maken u bekend met de geschriften van de socialistische schrijvers, en met de geschiedenis van hun ontstaan; aan u zelf de nadere bestudeering en de kritiek, wanneer ge er lust toe gevoelt en er u bekwaam toe acht.

Zoo leveren de colleges van prof. Pekelharing aan degenen die ze volgen, en er niet enkel hun dictaat maken maar het ook bestudeeren, een overzicht, een fundament waarop zij zelf na ernstige studie het gebouw van hunne overtuiging zullen kunnen optrekken. En met de belangstelling en de studie-lust die op deze colleges in zoo sterke mate worden opgewekt, zal het velen gelukken in 't geen ze 's Donderdagsavonds opdeden een hechten grondslag te vinden voor hun werk. Het is heien wat er gebeurt, van den vorm van 't gebouw dat zal verrijzen kan men nog weinig zekers zeggen. En gij, S. L., schijnt maar dadelijk te willen bouwen zware hoge gebouwen, wonderen van constructie. Maar de grond is dikwijls zoo ongeschikt daarvoor, van uw bouwwerk zou bij de meesten zoo weinig terecht komen.

Wanneer mij een beginner, die van Marx bijna nooit hoorde, Owen, Saint-Simon, Louis Blanc, Fourier e. a. slechts bij name kent, van Lassalle niets weet dan dat hij een losbol was, die in een duel stierf, van Engels nooit iets vernam, en die daarbij nog vol zit met dogma's die hem op de H. B. S. door den staathuishoudkunde-leeraar veelal werden ingeprent, wanneer mij zoo'n beginner vraagt een boek om er iets uit te vernemen omtrent socialistische personen en stelsels, dan zou ik hem niet aanraden dadelijk aan te vangen met de „Geschichte in Einzeldarstellungen”: hij zou ze niet kunnen verteren en ze niet half genieten. Nog minder ried ik hem d'Aulnis' boek aan! Maar ik gaf hem een bandje van Quack mee, overtuigd dat hij me spoedig meer zou komen vragen, omdat zijn belangstelling moet vermeerderen, zijn ambitie en weetlust moeten groeien door kennismaking met dat boek. Gij zoudt hem dan de „Einzeldarstellungen” geven of misschien wel „Das Kapital”? Ik ben er zeker van dat, indien ge het niet buitengewoon getroffen hadt met uwen vrager, hij u 't boek na korten tijd zou terug brengen, zoo goed als ongelezen en stellig onvoldaan. Of wanneer hij 't misschien al zou gelezen hebben, zou het u bedroeven te bemerken hoe bitter weinig hij er van zou hebben begrepen. Wie die boeken met succes wil lezen, heeft noodig een basis van elementaire kennis, en een sterkere

belangstelling dan bij een beginner in den regel aanwezig is. Nu zult ge begrijpen waarom ik de colleges van prof. Pekelharing niet anders wensch.

Even onjuist als uw oordeel over den geest der voordrachten schijnt me uwe meening over den inhoud. Ik heb 't oog op uwe aanmerking, dat bezoekers van Prof. P.'s avondcolleges meer krijgen te hooren van de personen dan van de stelsels der socialisten.*) Dat degenen, wien gij aangaande het voorgedragene ondervraagt, meestal antwoorden met een appreciatie van de persoon, inplaats van met eene mededeeling omtrent het stelsel van een socialist, zal zijn oorzaak wel vinden hiërin, dat de dictaten van facultatieve colleges, worden ze al gemaakt, in den regel niet of onvoldoende worden bestudeerd. En de indruk dien men van een persoons-figuur krijgt blijft beter bij dan hetgeen men hoort van een stelsel.

A.

*) Ge zegt: „Prof. Pekelharing, die enorm veel weet van socialistische stelsels, maar nog meer dweept met socialistische personen”. Dit is in ieder geval een niets-zeggende vergelijking. Weten en dwepen, zoo geheel verschillende van elkaar, zijn niet quantitatief te vergelijken.

Correspondentie.

CRAMER. Uw stuk blijft voorloopig liggen.

Berichten en mededeelingen.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Wederom lid geworden: E. C. ABENDANON.

„ODIN”.

Uitvoering op Vrijdag 1 December, 's avonds 7 $\frac{1}{2}$ uur, in de Stads Doelen.

Toegangskaarten voor de leden verkrijgbaar bij het Bestuur. Corpsleden, niet-Odin-leden, kunnen toegangskaarten aan de zaal verkrijgen, zoolang de voorraad strekt, à /1,50, ten behoeve van de Transvaalsche ambulance.

„APOLLO”.

Maandag 4 December, Repetitie voor allen (Huldigingsmarsch van Grieg), Eetzaal S. P., om 8 uur.

Woensdag idem in Stads Doelen met de blaasinstrumenten, 'smiddags om 1 $\frac{1}{2}$ uur.

Uitvoering: 14 en 15 December.

DELFTSCHE STUDENTEN-IJSCLUB.

Het bestuur heeft zich als volgt geconstitueerd:

R. KLEIN, President.

F. BEGEMANN, Secretaris.

F. O. WEGENER SLEESWIJK, Penningmeester.

A. BROESE VAN GROENOU, 1e Commissaris.

A. VAN WAVEREN, 2e Commissaris.

ADVERTENTIEN.

ATELIER OTTO.

GEOPEND Woensdag 22 November.

Atelier geopend: Werkdagen van 9 tot 5 uur, Zondags van 10 tot 4 uur.

Opnamen met dag- en kunstlicht van **Portretten** en **Groepen**, zoowel op het Atelier als buitenshuis.

Afdrukken op alle glanzende en matte papieren.

Speciale inrichting voor **Vergrootingen**, **Kooldruk** en **Kinderopnamen**.

De ondergeteekende brengt door deze zijn in alle opzichten naar de eischen des tijds **NIEUW INGERICHT ATELIER** onder de aandacht zijner geëerde Stadgenooten, belovende, bij **snelle aflevering**, **deugdelijk** en **goed werk**.

Beveelt zich verder minzaam aan, **J. OTTO, Photograaf,**
OUDE DELFT 145, tegenover de Nieuwstraat.

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 30 NOVEMBER 1899.

FIRMA P. KIPP.

Fabriek van Minerale Wateren.

BAGIJNHOF.

SPUITWATER op siphons. SODAWATER op $\frac{1}{1}$ en $\frac{1}{2}$ kogelflesschen.
De zoo gunstig bekende Limonades op kogelfl. en Limonade-Siropen op $\frac{1}{1}$ en $\frac{1}{2}$ flesch.
Ons fabrikaat is vrij van schadelijke bestanddeelen en staat onder scheikundige contrôle van den Apotheker W. A. KIPP.

Eettafel aangeboden

voor 6 of 8 Heeren, à 75 cts.
Adres Bureau van dit Blad.

BLOEMENMAGAZIJN

S. BRUIGOM.

Houttuinen 4. — Telefoon 6.

Met het oog op de a. s. uitvoeringen aanbevolen voor levering van:

BOUQUETTEN, KRANSEN
VERSIERINGEN, LOSSE BLOEMEN
ENZ.

AANBEVOLEN:

Overvoorde's Haagsche Beschuitjes.

OUDE DELFT 80.

DE POLYTECHNISCHE SCHOOL

Album bevattende de portretten der docenten, en afbeeldingen van gebouwen, laboratoria, teekenzalen enz.

Een Album van 22 lichtdrukplaten,

Prijs f 2,50 in linnen band,

Prijs f 2,— zonder de band.

Uitgave van J. WALTMAN Jr.
Boekhandel, Binnenwatersloot, Delft.

Boekhandel J. WALTMAN Jr.,

BINNENWATERSLOOT 33.

NIEUWE UITGAVEN.

VOORHANDEN:

- A. DE SAVORNIN LOHMAN. Geloof, geb. f 3,—
BAC. Le triomphe de la femme, 20 tableaux f 2,75.
Morale Sociale. Leçons professées au collège libre des sciences sociales f 3,30.
J. WINKLER PRINS. Tonnegoud en Zoon, f 2,40.
G. H. PRIEM. Greta, f 2,90.
TOM GALLON. Tatterley. De geschiedenis van een gestorven man, f 2,50.
HENRI BOREL. Een droom, met portret van den schrijver en band van Toorop, ing. f 2,50 geb. f 3,—.
FALKLAND. Schetsen, 3e bundel, ing. f 2,25, geb. f 2,90.
CYRIEL BUYSSE. Te lande f 2,75.
JOHANNA VAN WOUDE. Samen bergop-waarts ing. f 2,50, geb. f 2,90.
A. WERUMÉUS BUNING. Sidin en Ik f 1,90.
L. GANGHOFER. De Jager van Berchtesgoden geb. f 2,25.

FEESTMARSCH

G. van Tienhoven van den Boogaard.

(LUSTRUM 1893.)

FEESTMARSCH A. H. Schram.

(LUSTRUM 1893.)

Exemplaren dezer muziekstukken zijn voor leden van het D. S. C., zoolang de voorraad strekt, gratis verkrijgbaar bij den Uitgever

J. WALTMAN Jr.

Boekhandel J. WALTMAN Jr.,

Binnenwatersloot,

is voorhanden de zoeven verschenen:

VOLKSUITGAVE

van het prachtwerk

Indrukken van een Tótók.

Indische Typen en Schetsen
door JUSTUS VAN MAURIK.

Versierd met meer dan 250 fraaie Illustraties naar teekeningen van JOHAN BRAAKENSIEK, NIEUWENKAMP e. a. en naar oorspronkelijke photographische opnamen.

De prijs in geïllustreerden omslag zal zijn f 3,—. De prijs in prachtige, in kleuren gedrukte stempelband zal zijn f 3,50.

Van het Studenten-tijdschrift

„IN DEN NEVEL”,

zijn nog eenige exemplaren van de drie Jaargangen voorradig welke zoolang de voorraad strekt verkrijgbaar zijn per gebonden Jaargang à f 3,—.

Boekhandel J. WALTMAN Jr.,

BINNENWATERSLOOT 33.

NIEUWE UITGAVEN.

VOORHANDEN:

- FRANZ KREUTER. Linienführung der Eisenbahnen und sonstigen Verkehrswege f 4,90.
LÉON GEUZE. Laminage du fer et de l'acier. Met Atlas f 13,75.
KOHLLRAUSCH. Kleiner Leitfaden der praktischen Physik f 2,60.
POZZI-ESCOT. Analyse microchimique et spectroscopique f 1,40.
PERSOZ. Essai des matières textiles f 1,40.
JAMES GEIKIE. Earth Sculpture f 3,90.
Kalender für Elektrochemiker, technische chemiker und Physiker 1900 f 3,25.
Uhland's kalender für Maschinen-Ingenieure 1900 f 1,95.
Kalender für Strassen-, Wasserbau- und Cultur Ingenieure 1900 f 2,60.
Fehland's kalender für Maschinen- und Hütten-Ingenieure 1900 f 1,95.
Kalender für Eisenbahn-Techniker 1900 f 2,60.

BOEKHANDEL J. WALTMAN JR.

BINNENWATERSLOOT 33.

VOORHANDEN:

BOEKWERKEN, PLAATWERKEN, JONGENSBOEKEN,

✦ ✦ ✦ MEISJESBOEKEN, PRENTENBOEKEN, ✦ ✦ ✦

LUXE POSTPAPIER IN SIERLIJKE VERPAKKING,

VOUGA PLATEN (BLOEMSTUKKEN, VRUCHTEN, LANDSCHAPPEN, ENZ.)

alle deze zeer geschikt om als St. NICOLAAS-CADEAU
gegeven te worden.

De dezer dagen verschenen of te verschijnen CHRISTMAS
NUMMERS (Pears Annual, the Graphic, Ill London News, Ladies
pictorial, the Scetch, Black and White, Illustration, Figaro, Paris-Noël, enz.)
zullen steeds voorradig zijn.

